

Onuncu Yıl Nutku

Gazi Mustafa Kemal tarafından Cumhuriyetin onuncu yıl dönümü nedeniyle Ankara'da Hipodrom'da 29 Ekim 1933'te Türk milletine hitaben yapılan konuşma

Milletlerin ve devletlerin hayatlarında yıl dönümleri önemli yer tutar. Beş yıllık, on yıllık, on beş yıllık, elli yıllık, yetmiş beş yıllık, yüz yıllık gibi süreler sonrasında ulaşılan yerin, elde edilen kazanımların, başarıların bütün milletin hafızasında yer edinmesini, özgüven oluşumunu ve ileriye güvenle bakılabilmesini sağlamak için büyük törenler düzenlenir, kutlamalar yapılır. Bu törenlerde sevinçler ve üzüntüler paylaşılır, yapılan işlere halkın desteği ve katkısı gözlemlenir, buna göre de daha iyi bir gelecek için planlamalar yapılır. Bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de bu kutlamaların örnekleri söz konusudur. Buna en güzel örneklerden biri Gazi Mustafa Kemal'in katılımıyla düzenlenen Cumhuriyetin Onuncu Yılı Kutlamaları Törenleri'dir. Bu törenleri önemli kılan ise Gazi Mustafa Kemal'in Onuncu Yıl Nutku'nu okuması, bir devlet ve Cumhuriyet kurucusu olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren bütün yapılanlara, yapılacaklara, takip edilecek yol ve yönetime ilişkin genel bir değerlendirmede bulunmasıdır.

Türk İstiklal Savaşı'nın ardından imzalan Lozan Barış Antlaşması "...yüzyıllardan beri hazırlanmış ve Sevr Antlaşması'yla tamamlandığı zannedilmiş büyük bir suikasti..." Türk milletinin lehine çevirmiş, Lozan sonrasında içeride ve dışarıda saygı ile anılan yeni bir toplum ve devlet oluşturmak ve "*çağdaş uygarlıklar düzeyine*" ulaşmak için Gazi Mustafa Kemal'in önderliğinde toplum ve devlet hayatının bütün alanlarında köklü değişiklikler, inkılaplar gerçekleştirilmiştir. Genç Cumhuriyetin kısa bir zamanda aldığı yolun bütün yurttaki iyi bir şekilde anlaşılması ve bu başarıların tüm dünyaya duyurulması isteğiyle ilk on yılını tamamlayan genç Cumhuriyet için bir kutlama programının düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Bu amaçla 11 Haziran 1933'te "*Cumhuriyet'in İlanının Onuncu Yıl Dönümü Kutlama Kanunu*" adı altında bir kanun çıkarılmıştır. Bu kanunla; Cumhuriyetin onuncu yılının üç gün süreyle kutlanacağı Cumhuriyet Bayramı kutlamalarında, halkın ve hükümetin alacakları sorumluluklar belirlenmiştir.

Diğer yandan Resmi Gazete'de yayımlanan Kararname uyarınca Cumhuriyetin Onuncu Yılı kutlamalarının bütün yurttaki yapılabilmesi için, işi merkezde yürütecek olan Başbakanlığa bağlı olmak üzere, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Kütahya Milletvekili Recep (Peker) Bey'in başkanlığında, Cumhuriyet Halk Partisi Erzurum Milletvekili Nafi Atuf ile Milli Müdafaa, Dâhiliye ve Maarif Vekilleri Müsteşarlarından oluşan "*Kutlama Yüksek Komisyonu*" kurulmuştur. Yüksek Komisyon yurt içinde olduğu kadar, yurt dışında da elçilikler, konsolosluklar, radyo, gazete, dergiler, konferanslar ve başka iletişim yolları ile Cumhuriyet Bayramı'nı tüm dünyaya duyurmak için çalışmalar yapmış, illerde de kutlama komiteleri kurulmuş, radyo ile konuşmaların dışında meydanlarda en az bin konferans ve beş yüz temsil verilmesi öngörülmüştür. Hatta Türk milletine "*milli duyguları bir tek ağızdan, yüksek sesle söyleme alışkanlığı*" kazandırmak için marşların, destanların yazılması istenmiştir.

Yapılan hazırlıklardan sonra bütün yurttaki ve yurt dışındaki temsilciliklerde Cumhuriyetin onuncu yılı büyük törenlerle kutlanmaya başlanmıştır. Cumhuriyetin onuncu yıldönümünü kutlamaları, büyük halk kitlelerinin katılımıyla olağanüstü bir coşku ve heyecan içerisinde gerçekleştirilmiştir. Bu törenlerin en önemlisi ve görkemlisi Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Hipodrom'daki törene Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal de katılmış ve "*Onuncu Yıl Nutku*" olarak bilinen ünlü konuşmasını yapmıştır. Gazi Mustafa Kemal burada yapacağı konuşmanın ilk halini kendi el yazısı ve kurşun kalemle yedi sayfa olarak hazırlamıştır. Hazırlamış olduğu bu ilk taslak metin bir anlamda ikinci ve üçüncü göz olarak Yusuf Hikmet Bayur ve başkaları tarafından da okunmuştur. Bunun üzerine metnin ilk hali üzerinde Gazi

Mustafa Kemal tarafından bir takım eklemeler ve çıkarmalar yapılmıştır.

Bu bağlamda; Gazi Mustafa Kemal konuşma taslağının ilk sayfasında *“İstiklal Savaşı’na başladığımızın 15’inci yılındayız”* cümlesindeki *“İstiklal”*in üzerini çizmiş, *“Kurtuluş”* yapmıştır. Bir anlamda Anadolu’daki istiklal mücadelelerinin resmî adı olarak 1926 yılında belirlenmiş olan *“İstiklal Harbi (Savaşı)”* kavramındaki Arapça kelimeyi dönemin milli edebiyat anlayışının etkisiyle Türkçeleştirmiştir. Daha sonra gelen *“Türk milletinin bir ferdi olarak bu büyük güne kavuşmanın derin sevinç ve heyecanı içindeyim”* cümlesindeki *“Türk milleti”*nin başına *“Büyük”* sıfatını eklemiştir. Devam ederek, *“Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin başındaki en büyük yapı, temeli...”* cümlesini yazarken bir okla sayfanın başına gitmiş ve *“...Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti’dir. Bundaki muvaffakiyeti, milletin bir ve beraber olarak azimkârane yürümesine borçluyuz.”* cümlesini eklemiştir.

Cümlelerin 2. sayfadaki devamındaki *“Fakat yaptıklarımızdan asla memnun ve mağrur olamayız.”* cümlesini ise *“Fakat yaptıklarımızı asla kâfi göremeyiz.”* olarak düzelttikten sonra, *“Çünkü daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyeti karşısındayız.”* şeklindeki cümleyi de *“mecburiyeti ve azmindeyiz”* diye değiştirmiştir. *“Yurdumuzu dünyanın en mamur ve en medeni memleketleri seviyesine çıkaracağımızı, milletimizi en geniş refah, vasıta ve kaynaklarına sahip kılacağımızı”* söyledikten sonra bir ek yapmış, çitayı daha da yükselterek *“Milli kültürümüzü muasır medeniyet seviyesinin üzerine çıkaracağız.”* şeklinde yazmıştır.

Metnin 4. sayfasında yer alan *“Şimdiye kadar”* ifadesinin üzerini çizerek, *“on beş yıldan beri, beraber giriştiğimiz işlerde muvaffakiyet vaat eden çok sözlerimi işittiniz. Bahtiyarım ki bu sözlerimin hiçbirinde milletimin, senin itimatsızlığını...”* diye devam edecekken *“itimatsızlığını”* kelimesini çizmiş ve *“...hakkındaki itimadımı sarsacak bir isabetsizliğe uğramadım.”* şeklinde düzenlemiştir. Ardından *“Bugün aynı iman ve katiyetle söylüyorum ki, milli ülkeye sadık...”* ifadesini kullanmış, ancak buradaki *“sadık”* sıfatını silmiş, ardından *“tam bir bütünlükle yürümekte olan Türk milleti, az zamanda bütün medeni âleme büyük olduğunu ispat edecektir.”* cümlesini yazmıştır. Sonra da bu cümledeki *“ispat edecektir”*i silmiş, bunu *“bir kere daha tanıtacaktır”* ifadesiyle değiştirmiştir. Bu sayfanın sonunda *“Ne mutlu Türküm diyene”* cümlesi yazılmışken, sonradan bu cümlelerin üzerini çizmiş, araya bir sayfa daha eklemiştir.

Gazi Mustafa Kemal tarafından “5/1” diye numaralanan devam sayfasında duygusal ve bir anlamda *“vedanâme”* şeklinde anlaşılabilir ifadeler yer vermiştir. Ancak bu kısım başta Yusuf Hikmet Bayur ve başka okuyanlar tarafından da hüznü bulduğundan, veda gibi anlaşılacağından, kendisiyle birlikte Türkiye’nin ve Türk milletinin güzel günlerini görme dileğiyle kaldırılması istenmiştir. Bunun üzerine Gazi Mustafa Kemal *“Asla şüphem yoktur ki, Türklüğün unutulmuş büyük medeni vasfı ve kabiliyeti bundan sonraki inkişafı ile atının yüksek medeniyet ufkundan yeni bir güneş gibi doğacaktır. Bu söylediklerim hakikat olduğu gün, senden ve bütün medeni beşeriyetten dileğim şudur: Beni hatırlayınız!”* cümlelerinin yanına işaret koymuş ve üzerlerini çizmiştir. Taslak metnin son sayfasında ise *“Türk milleti! Ebediyete akıp giden her on senede bu büyük millet bayramını, daha büyük şerefler, saadetler, sulh ve huzur ve refah içinde kutlamayı gönülden dilerim. Ne mutlu Türküm diyene”* ifadesine yer vermiştir. Fakat bu son iki cümledeki *“sulh ve”*nin üzeri çizilmiş, taslak metindeki düzeltmeler tamamlanmıştır.

Gazi Mustafa Kemal tarafından ilk hali oluşturulan, ikinci, hatta üçüncü kişiler tarafından okunan, düzeltilen taslak metin daha sonra daktilo edilmiştir. Daktilo edilince ortaya dört sayfalık bir konuşma metni ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu metin üzerinde mürekkepli kalemle Gazi Mustafa Kemal tarafından yeniden, özellikle noktalama işaretleri bakımından, bazı düzeltmeler ve eklemeler yapılmıştır. Konuşma metninin birinci sayfasında *“...Bundaki muvaffakiyeti*

milletin bir ve beraber olarak azimkârane yürümesine borçluyuz.” şeklinde yer alan cümlede “*milletin*” kelimesinin başına “*Türk*” kelimesini eklemiş, “*milletin*”i ise “*milletinin*” olarak değiştirmiş, devamına “*ve onun değerli ordusunun*” ifadesini eklemiştir. Böylece bu cümle “*Bundaki muvaffakiyeti, Türk milletinin ve onun değerli ordusunun bir ve beraber olarak, azimkârane yürümesine borçluyuz.*” biçiminde son şeklini almıştır.

İkinci sayfada yer alan “*Geçen zamana nispetle, daha çok çalışacağız, daha az zamanda, daha büyük işler yapacağız.*” cümlesindeki “*yapacağız*” kelimesinin üzerini çizmiş, bunun yerine “*başaracağız*” yazmıştır. İkinci sayfanın sonunda yer alan “*Çünkü; Türk milletinin karakteri yüksektir. Türk milleti çalışkandır. Türk milleti zekidir.*” ifadelerinin ardından yeniden kendi el yazısıyla “*Çünkü; Türk milleti, millî birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmiştir.*” cümlesini eklemiştir.

Düzeltilme ve ekleme yapılan son sayfa ise daktilo sayfasının üçüncü sayfası olmuştur. Burada yer alan “*Bunun içindir ki, milletimizin yüksek karakterini, yorulmaz çalışkanlığını, fitrî zekasını, ilme bağlılığını ve güzel sanatlara sevgisini...*” cümlesine ekleme yapmıştır. Buradaki “*ve*” den sonra “*millî birlik duygusunu*” ifadesini eklemiştir. Ayrıca bu sayfada son olarak “*...kendine düşen medenî vazifeyi yapmakla*” ibaresindeki “*yapmakla*” kelimesi “*yapmakta*” şeklinde değiştirilmiştir. Bu son düzeltme ve eklemelerin ardından Gazi Mustafa Kemal’in Cumhuriyetin Onuncu Yılı Kutlamaları için hazırlamış olduğu “*Onuncu Yıl Nutku*” son şeklini almıştır.

Gazi Mustafa Kemal 29 Ekim 1933’te kutlama programı kapsamında sabah TBMM’de kordiplomatik delegeleri, elçileri kabul etmiş, ardından halkı selamlayarak kutlamaların merkezi konumundaki Hipodrom’a gitmiştir. Genelkurmay Başkanı Fevzi Paşa’yla saat10:00’da Hipodrom’a ulaştığında burayı tıklım tıklım dolduran büyük kalabalık tarafından coşkuyla karşılanmıştır. Tören geçişini yapacak ve bir takım etkinliklerde bulunacak kıtaları selamladıktan ve teftiş ettikten sonra, Başbakan İsmet Paşa ve devlet erkânının hazır bulunduğu tribündeki yerini almıştır. İstiklal Marşı’nın ardından Gazi Mustafa Kemal hem meydanı dolduran kalabalığa hem de radyo başındaki Türk milletine dört sayfadan oluşan Onuncu Yıl Nutku’nu okumuş, dönemin basınının ifadesiyle “*Büyük Gazinin Büyük Milletine Hitabesi*” ortaya konulmuştur.

Yapmış olduğu konuşmanın hemen başında Gazi Mustafa Kemal; konuşması radyo aracılığıyla tüm Türkiye’ye ulaştırılacağı ve bir anlamda Türk milletine hem Türk İstiklal Savaşı (1918-1923) hem de Cumhuriyetin ilk on yılına ve geleceğe ilişkin genel değerlendirmelerde bulunacağı için, Türk milletini muhatap alarak sözlerine başlamıştır. “*Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Türkiye halkına*” Türk milleti adını veren, Türk İstiklal Savaşı’nda kendisinin önderliğindeki bağımsızlık mücadelesini destekleyen, Ankara merkezli yeni bir devlet ve Cumhuriyet kuran vatansever insanların birlikteliğini, etnik kökeni dikkate almayarak, tarihi, sosyolojik ve kültürel anlamda tanımlayan Gazi Mustafa Kemal sanki karşısında bu şekil ve anlayışla tanımını yaptığı bütün millet varmış gibi “*Türk milleti!*” hitabıyla nutkuna başlamıştır.

Türk milletini geldikleri bozkırlara geri göndermek, gönderilemiyorsa Türkiye’de etkisiz hale getirebilmek için I. Dünya Savaşı’nın galipleri tarafından hazırlanan Sevr Projesini sonuçsuz bırakan ve Gazi Mustafa Kemal’in önderliğinde kazanılan Kurtuluş Savaşı’nın on beşinci ve sonrasında kurulan Cumhuriyetin ilk on yılını doldurması nedeniyle yapılan kutlamanın en büyük bayram olduğunu, kutlu olmasını ifade etmiştir. Ardından, büyük Türk milletinin bir ferdi olarak bu güne ulaşmanın sevinci ve heyecanı içinde olduğunu dile getirmiştir.

Toplum hayatını devlet düzeninde öne çıkaran kavramın “*yurttaş*”, yurttaşın da soyu, kökeni, yöresi, dili ve inancı ne

olursa olsun, devletin, toplumun her bireyini ayırimsız, eşit haklar tanıyarak tanımladığı bir kavram olduğu ve Türk milletinin fertlerinin *“hukuksal bir düzeye”* çıkartılması gerektiği bilinciyle, Gazi Mustafa Kemal konuşmasına *“Yurttaşlarım!”* hitabıyla devam etmiştir. *“Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti’dir.”* diyerek, tarihi süreçte görülen, var olan, devlet kurma, devletsiz kalmama iradesi ve başarısı ortaya koyan, dünyaca tanınan Türk kahramanlığına ve ilk çağdan itibaren ortaya konulan, geliştirilen ve dünyada önemli bir yeri olan *“yüksek Türk kültürü”*ne yaslanan Ankara merkezli yeni Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasının yapılan işlerin en büyüğü olduğunu vurgulamıştır. Böyle bir başarının elde edilmesinde *“Türk milletinin ve onun değerli ordusunun”* birlik ve beraberlik içinde, büyük bir kararlılıkla, öz veriyle çalışmasının önemli olduğunun altını çizmiştir. Bir anlamda Türk milletinin karşılaşacağı zorlukları çözenin de anahtarını dile getirmiştir. İç cepheyi sağlam tutmanın, yurtta barışı sağlamanın, birlik ve beraberlik içinde hareket etmenin, dönemin ihtiyaçlarına göre donatılmış güçlü bir orduyla birlikte hareket etmenin önemini belirtmiştir.

Gazi Mustafa Kemal gerçekleştirdiği başarılar karşısında kendini kaybetmeyen, kontrolü elden bırakmayan, yapılanları yeterli görmeyen, ulaşılan noktanın daha da üstüne çıkılması gerektiğini her fırsatta dile getiren bir lider olduğundan, konuşmasının bu kısmında *“Fakat”* ile devam etmiştir. *“Çünkü daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz. Yurdumuzu dünyanın en mâmur ve en medenî memleketleri seviyesine çıkaracağız. Milletimizi en geniş refah vasıta ve kaynaklarına sahip kılacağız. Millî kültürümüzü muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız.”* diyerek, Türkiye’ye ve Türk milletine iki seviye veya hedef göstermiştir. Öncelikli hedefin Türkiye’yi ve Türk milletini dünyanın en gelişmiş ve medenî ülkeleri arasına sokmak olduğunu dile getirmiştir. Kültürü zaman zaman uygarlık kelimesi ile aynı anlamda kullanan Gazi Mustafa Kemal, çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkmayı da ikinci hedef olarak göstermiştir. Türk milletinin tarihte devletlere ve toplumlara yön verebildiğini, madde ile manâ arasında bir denge kurabildiğini, uygarlık ortaya koyabilmiş milletlerden olduğunu bilmesi nedeniyle, Türk milletinin yeniden böyle bir düzeye ulaşabileceğini, gerçekleştirebileceğini beyan etmiştir.

Konuşmasına bunun yol ve yöntemini de göstererek devam etmiş, *“Bunun için, bizce zaman ölçüsü geçmiş asırların gevşetici zihniyetine göre değil, asrımızın sürat ve hareket mefhumuna göre düşünülmelidir. Geçen zamana nispetle, daha çok çalışacağız.”* ifadelerini kullanarak, geçmişin eleştirisini ve on yılın başarısının geleceğe devredilmesinin ölçütünü ortaya koymuştur. Bir anlamda Türk milleti için bir zihniyet değişikliğinin gerekliliğinden söz etmiştir. Yani; zaman zaman parlak dönemler yaşamalarına karşın, belli bir süre sonra Araplar, Farslar gibi doğu toplumlarının kaderi haline gelmiş *“gevşetici zihniyeti”* ve hareketsizleşmiş, mistik, durağan hayatı değil de Türk milletinin çağa uygun, hızlı ve dinamik bir şekilde hareket etmesi gerektiğini ifade etmiştir. Böyle bir yol ve yöntem takip edildiği takdirde daha az zamanda, daha büyük işlerin başarılabileceğini, bunun gerçekleşmesi konusunda şüphesinin olmadığını dile getirmiştir.

Gazi Mustafa Kemal konuşmasına devam ederek, yukarıdaki hedefleri gerçekleştirebilecek olan Türk milletinin özelliklerinden söz etmiştir. Bunu da *“... Türk milletinin karakteri yüksektir. Türk milleti çalışkandır. Türk milleti zekidir. Çünkü Türk milleti millî birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmiştir. Ve çünkü, Türk milletinin yürümekte olduğu terakki ve medeniyet yolunda, elinde ve kafasında tuttuğu meşale, müspet ilimdir. Şunu da ehemmiyetle tebarüz ettirmeliyim ki, yüksek bir insan cemiyeti olan Türk milletinin tarihî bir vasfı da, güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir.”* cümleleriyle ortaya koymuştur. Türk milletinin pozitif bilimleri rehber edindiğini, bilim meşalesinin yolunu aydınlattığını, tarihsel niteliği olan güzel sanatlar sevgisiyle de kişiliğinin yükseldiğini belirtmiştir. Türk milletinin sahip olduğu bu özelliklerin korunup geliştirilmesi konusunda ise *“Bunun içindir ki, milletimizin yüksek karakterini, yorulmaz çalışkanlığını, fitrî zekâsını, ilme bağlılığını, güzel sanatlara sevgisini, millî birlik duygusunu mütemadiyen ve*

her türlü vasıta ve tedbirlerle besleyerek inkişaf ettirmek millî ülkümüzdür. ” ifadesini kullanmıştır. Bir anlamda Türk milletinin sahip olduğu özelliklerin eğitim-öğretim çalışmaları gibi her çeşit araçla geliştirmenin, ileriye götürmenin bir “*millî ülkü*”, ideal olduğunu vurgulamıştır.

Bu bağlamda Gazi Mustafa Kemal konuşmasına devam etmiş, “*Türk milletine çok yaraşan bu ülkü, onu, bütün beşeriyete hakikî huzurun temini yolunda, kendine düşen medenî vazifeyi yapmakta, muvaffak kılacaktır.*” diyerek, Türk milletinin “*insanlık idealini*” ortaya koymuştur. Savaşın her türüsünü görmüş, yaşamış biri olarak her fırsatta savaşçı olamayacağını, milletlerin hayatı tehlikeye girmediği takdirde savaşın “*bir cinayet*” olacağını ifade eden Gazi Mustafa Kemal, dünyaya barış ve huzurun gelmesi noktasında Türk milletindeki bu ülkünün önemli bir görevi ve işlevi yerine getireceğini ifade etmiştir.

Konuşmasının sonuna doğru Gazi Mustafa Kemal; “*Büyük Türk Milleti, on beş yıldan beri girdiğimiz işlerde muvaffakiyet vadeden çok sözlerimi işittin. Bahtiyarım ki, bu sözlerimin hiçbirinde, milletimin hakkındaki itimadını sarsacak bir isabetsizliğe uğramadım. Bugün, aynı inan ve katıyetle söylüyorum ki, millî ülküye, tam bir bütünlükle yürümekte olan Türk milletinin büyük millet olduğunu bütün medenî âlem, az zamanda bir kere daha tanıyacaktır. Asla şüphem yoktur ki, Türklüğün unutulmuş büyük medenî vasfı ve büyük medenî kabiliyeti, bundan sonraki inkişafı ile, âtinin yüksek medeniyet ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır.*” ifadelerine yer vermiş, on beş yıllık süre içerisinde Türk milletiyle olan ilişkisi, kendi öz eleştirisi ve Türk milletinin geleceği hakkında bir değerlendirmede bulunmuştur. Bu süre içerisinde başarıya ilişkin vermiş olduğu ümitlerin hiç birinin boşa çıkmadığını, bundan sonra da hem maddi hem de manevi açıdan gelişmeyi ideal olarak gören Türk milletinin bundan sonra da büyük millet olduğunu tüm dünyaya bir kez daha göstereceğini dile getirmiştir. Ayrıca Türk milletinin tarihi süreçte görülen uygarlık yaratma ve ortaya koyma yönünün yapılacak olan çalışma ve atılımlarla ortaya çıkacak yüksek medeniyet içinde farkedilir bir konumda olacağını da sözlerine eklemiştir.

Gazi Mustafa Kemal konuşmasının sonunda ise yine Türk milletine seslenerek, “*Ebediyete akıp giden her on senede, bu büyük millet bayramını daha büyük şereflerle, saadetlerle huzur ve refah içinde kutlamayı gönülden dilerim.*” demiş, her on senede Cumhuriyet Bayramını çağdaş uygarlık düzeyine, hatta üstüne çıkmış, refah düzeyi yüksek bir şekilde, mutluluk ve huzur içinde kutlaması dileğinde bulunmuştur.

Konuşmasının en sonunda ise Gazi Mustafa Kemal “*Ne mutlu Türk’ün diyene*” diyerek, bir anlamda milletleşmeye vurgu yapmış, Türkiye’de yaşayan farklı etnik kökenden gelen insanların dünyanın en eski, köklü ve medenî milletlerinden biri olan Türk milletinin bir parçası olabilmelerinin, his ve duygu temelinde Türk milletinden olduklarını dile getirebilmelerinin önemi üzerinde durmuştur. Bir anlamda bu gerçekleştiği takdirde tam olarak milletleşmenin sağlanabileceğine, Anayasa’da yer alan vatandaşlık tanımının anlam kazanacağına işaret etmiştir.

Gazi Mustafa Kemal’in Türk Kurtuluş Savaşının başlamasının on beşinci, Türkiye’de Cumhuriyetin ilan edilmesinin onuncu yıl dönümünde söylemiş olduğu, yapmış olduğu bu nutuk veya konuşma hiç kuşkusuz Cumhuriyet döneminin en önemli, değerli tarihi belgelerinden biridir. Ayrıca bir anlamda Türk milleti ve Türkiye Cumhuriyeti’nin tarihinin kısa özeti, bir öz değerlendirmesi ve rehberi niteliğindedir. Gazi Mustafa Kemal’in Cumhuriyeti emanet ettiği gençlik açısından ilham kaynağı, yolunu aydınlatacak meşale niteliğindedir.

Tahir KODAL

KAYNAKÇA

Akşam Gazetesi.

ATATÜRK, Kemal, **Nutuk 1919-1927 (Bugünkü Dille)**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2019.

ATATÜRK, Mustafa Kemal, **10. Yıl Nutku**, (Resimleyen: Nuri Kurtcephe), 1984 Yayınevi, İstanbul 2017.

“Atatürk’ün Onuncu Yıl Nutku’nun Son Şekli”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C 1, S 2, Ankara 1985, s.505-511.

Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri I-III, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2006.

Atatürk’ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri, Cilt IV, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 1991.

BAYUR, Hikmet, **Atatürk’ten Anılar**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1988.

Cumhurbaşkanlığı Atatürk Arşivi, Kutu:75-4, Dosya:82, Fihrist: 12/2-5.

Cumhuriyet Gazetesi.

ÇETİN, Nurten, **Edirne’de Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları (1923-1945)**, Libra Yayınevi, İstanbul 2020.

DOĞANER, Yasemin, “Cumhuriyetin Onuncu Yıl Kutlamaları”, **Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi**, Yıl 5, S 9, Şubat 2017.

Düstur, Devre: 3, Cilt:14.

ERŞAN, Mesut, “Eskişehir Halk Evi Dergisi’nde Yerel Yazarların Gözüyle Cumhuriyetin 10.Yılı Değerlendirmeleri”, **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yakın Tarih Dergisi**, C 1, S 1, Eskişehir 2017, s.1-13.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün Hayatı, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2003.

Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi.

KODAL, Tahir, “Atatürk ve Türk Ocakları”, **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S 52, Erzurum 2014, s.295-314.

Milliyet Gazetesi.

NUTKU, Uluğ, “Atatürk’ün Onuncu Yıl Söylevinin Felsefi Önemi”, **Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)**, Atatürk’ün Doğumunun 125. Yılı ve Cumhuriyetimizin 83. Yılı Özel Sayısı, Muğla 2006, s.11-16.

SINMAZ SÖNMEZ, Cahide, “Cumhuriyetin Onuncu Yıldönümü Kutlamaları ve 26 Ekim 1933 Tarihli Genel Af Yasası”, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Dergisi**, S 33-34 Ankara 2004, s.89-101.

T.C. Resmî Gazete, 15 Temmuz 1933, Sayı 2452.

T.C. Resmî Gazete, 26 Haziran 1933, Sayı 2437.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre:4, Cilt: 16.

YALÇIN, Durmuş, vd., **Türkiye Cumhuriyeti Tarihi-II**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2012.

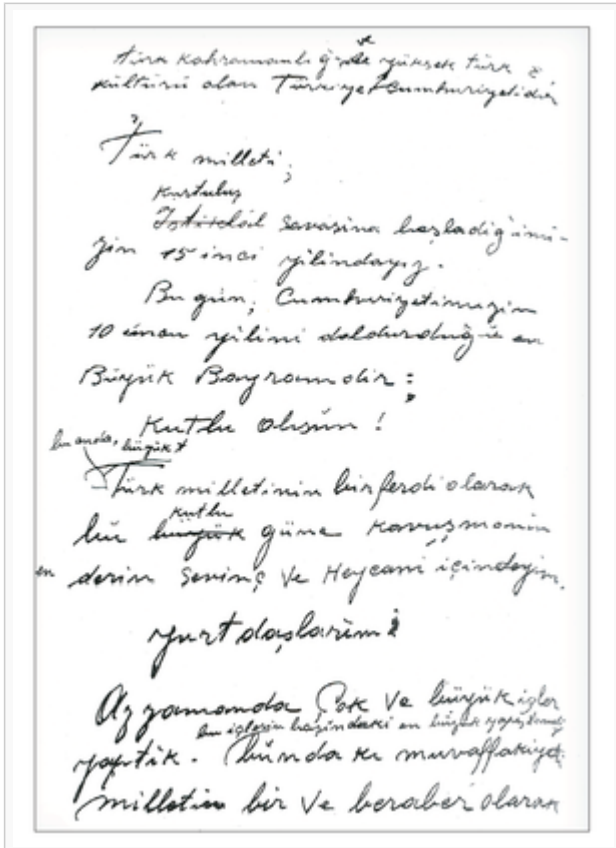
EKLER

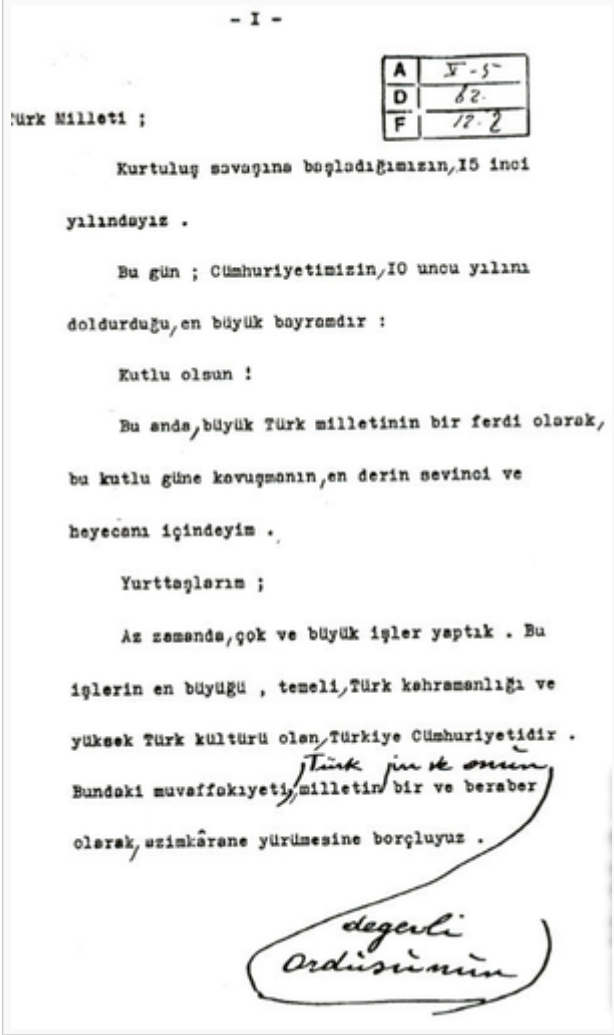
Gazi Mustafa Kemal Onuncu Yıl Nutku'nu okurken(Ankara-hipodrom-29 Ekim 1933)

Gazi Mustafa Kemal Onuncu Yıl Nutku'nu okurken(Ankara-hipodrom-29 Ekim 1933) 2

Gazi Mustafa Kemal tarafından el yazısıyla ve kurşunkalemle yazılan Onuncu Yıl Nutku'nun ilk taslak halinden örnek bir sayfa.

Daktilo ile yazılmasının ardından Onuncu Yıl Nutku'na son şeklinin verilmesinden örnek bir sayfa.

02/06/2023 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/onuncu-yil-nutku/?pdf=3422> adresinden erişilmiştir